Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 8 Ιουνίου 2018
(OR. en)

9871/18
ADD 6

Διοργανικός φάκελος:
2018/0226 (NLE)

RECH 275
COMPET 425
ATO 33
CADREFIN 82
IA 191

ΠΡΟΤΑΣΗ

Αποστολέας:	Για τον Γενικό Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο κ. Jordi AYET PUIGARNAU, Διευθυντής
Ημερομηνία Παραλαβής:	7 Ιουνίου 2018
Αποδέκτης:	κ. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	SWD(2018) 309 final
Θέμα:	ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ **Ορίζων Ευρώπη Διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη** Συνοπτική έκθεση που συνοδεύει το έγγραφο Προτάσεις ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαισίου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» και των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέπιση του ειδικού προγράμματος υλοποίησης του προγράμματος Ορίζων Ευρώπη – Πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση προγράμματος έρευνας και κατάρτισης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας για την περίοδο 2021-2025, με το οποίο συμπληρώνεται το πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία «Ορίζων Ευρώπη»

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - SWD(2018) 309 final.

συνημμ.: SWD(2018) 309 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 7.6.2018
SWD(2018) 309 final

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ορίζων Ευρώπη
Διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη
Συνοπτική έκθεση

που συνοδεύει το έγγραφο

Προτάσεις

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαισίου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» και των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του

ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέπιση του ειδικού προγράμματος υλοποίησης του προγράμματος Ορίζων Ευρώπη – Πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση προγράμματος έρευνας και κατάρτισης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας για την περίοδο 2021-2025, με το οποίο συμπληρώνεται το πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία «Ορίζων Ευρώπη»

{COM(2018) 435 final} - {COM(2018) 436 final} - {COM(2018) 437 final} -
{SEC(2018) 291 final} - {SWD(2018) 307 final} - {SWD(2018) 308 final}

European Commission

Ορίζων Ευρώπη Διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη

Συνοπτική έκθεση

Research and Innovation

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο παρόν έγγραφο παρουσιάζονται συνοπτικά[1] οι απαντήσεις που υποβλήθηκαν κατά τη διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης για τα μελλοντικά ταμεία της ΕΕ στους τομείς των επενδύσεων, της έρευνας και καινοτομίας, των ΜΜΕ και της ενιαίας αγοράς, η οποία διήρκεσε από τον Ιανουάριο έως τον Μάρτιο του 2018, καθώς και παρατηρήσεις άλλων ενδιαφερόμενων φορέων. Οι αναλύσεις συνέβαλαν στην κατάρτιση της πρότασης της Επιτροπής για το μελλοντικό πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων Ευρώπη», η οποία εκδόθηκε τον Ιούνιο του 2018.

Στόχος της διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη ήταν να συγκεντρωθούν οι απόψεις των ενδιαφερόμενων πολιτών και φορέων σχετικά με τον σχεδιασμό του προγράμματος έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ για την περίοδο μετά το 2020 «Ορίζων Ευρώπη». Η Επιτροπή διενήργησε προπαρασκευαστική χαρτογράφηση των βασικών ενδιαφερόμενων μερών η οποία κάλυπτε ευρωπαϊκούς/-κά και κεντρικούς/-κά οργανισμούς και ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο τομέα πολιτικής. Για την κάλυψη των διαφορετικών αναγκών πληροφόρησης, η διαβούλευση περιλάμβανε επίσης συνέδρια και εκδηλώσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη, ειδικά εργαστήρια, ομάδες εμπειρογνωμόνων, τη διαδικτυακή δημόσια διαβούλευση, καθώς και ανάλυση των εγγράφων διατύπωσης θέσεων που υποβλήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Για όλες τις παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων μερών χρησιμοποιήθηκαν ποιοτικές και ποσοτικές μέθοδοι ανάλυσης.

2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

2.1. Δημόσια διαβούλευση σχετικά με τα ταμεία της ΕΕ στους τομείς των επενδύσεων, της έρευνας και καινοτομίας, των ΜΜΕ και της ενιαίας αγοράς

Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου σχετικά με προκλήσεις πολιτικής, επικουρικότητα και προστιθέμενη αξία της ΕΕ, στόχους των προγραμμάτων και εμπόδια για την επίτευξή τους, περιθώριο απλούστευσης και συνεργειών μεταξύ των προγραμμάτων. Τα ενδιαφερόμενα μέρη είχαν επίσης τη δυνατότητα υποβολής εγγράφων διατύπωσης θέσεων. Υποβλήθηκαν περισσότερες από 4000 απαντήσεις και το **94 % των απαντησάντων αναφέρθηκαν στη στήριξη της ΕΕ για την Ε&Κ.** Οι εν λόγω απαντήσαντες υποβλήθηκαν σε περαιτέρω ανάλυση παρακάτω.

Σχεδόν το ήμισυ των απαντησάντων (46 %) ήταν μεμονωμένα άτομα και, στη συνέχεια, εκπρόσωποι των επιχειρήσεων και της βιομηχανίας (17 %) και πανεπιστήμια (14 %). Το 93 % των απαντησάντων ήταν από κράτη μέλη της ΕΕ, το 5 % από συνδεδεμένες χώρες και το 1 % από τρίτες χώρες. Οι απαντήσαντες προέρχονταν από 70 διαφορετικές χώρες κυρίως δε από την Ισπανία και, στη συνέχεια, από τη Γερμανία, την Ιταλία, τη Γαλλία και το Βέλγιο.

Περίπου το 90% (3 414) των απαντησάντων στην έρευνα δήλωσαν ότι διέθεταν εμπειρία με το πρόγραμμα «Ορίζων 2020». Όσοι δήλωσαν ότι διέθεταν εμπειρία με το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» είχαν επίσης κάποια επαφή με τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Προγράμματα (22 %), το πρόγραμμα της ΕΕ για την υγεία (9 %) και το πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και τις ΜΜΕ (8 %).

[1] Για την αναλυτική επισκόπηση των αποτελεσμάτων της διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη, βλέπε παράρτημα 2 της εκτίμησης επιπτώσεων του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» (SWD XXX/2018)

Η Επιτροπή διαπίστωσε την ύπαρξη ορισμένων προκλήσεων πολιτικής που θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με τα προγράμματα στους τομείς των επενδύσεων, της έρευνας και καινοτομίας, των ΜΜΕ και της ενιαίας αγοράς. Σύμφωνα με τους απαντήσαντες, οι σημαντικότερες από αυτές τις προκλήσεις είναι οι εξής:

- «Προώθηση της Ε&Κ σε ολόκληρη την ΕΕ»: το 97 % των απαντησάντων τη θεωρούν πολύ σημαντική ή σημαντική πρόκληση πολιτικής.
- «Στήριξη της εκπαίδευσης, των δεξιοτήτων και της κατάρτισης»: το 93 % των απαντησάντων τη θεωρούν πολύ σημαντική ή σημαντική πρόκληση πολιτικής.
- «Εξασφάλιση καθαρού και υγιούς περιβάλλοντος και της προστασίας των φυσικών πόρων»: το 90 % των απαντησάντων τη θεωρούν πολύ σημαντική ή σημαντική πρόκληση πολιτικής.

Περίπου το 61 % των απαντησάντων θεωρούν ότι η πρόκληση πολιτικής «προώθηση της Ε&Κ σε ολόκληρη την ΕΕ» έχει αντιμετωπιστεί πλήρως ή σε αρκετά καλό βαθμό έως τώρα, ενώ το 35 % θεωρούν ότι έχει αντιμετωπιστεί σε περιορισμένο μόνο βαθμό. Υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω δράσης για την αντιμετώπιση της ανεργίας και των κοινωνικών ανισοτήτων, καθώς μόλις το 14 % των απαντησάντων θεωρούν ότι η εν λόγω πρόκληση πολιτικής έχει αντιμετωπιστεί σε αρκετά καλό βαθμό.

Σύμφωνα με τους περισσότερους απαντήσαντες, το κύριο εμπόδιο για την επίτευξη των στόχων του υφιστάμενου προγράμματος είναι οι «υπερβολικά περίπλοκες διαδικασίες που συνεπάγονται υψηλή διοικητική επιβάρυνση και καθυστερήσεις». Άλλα εμπόδια που αναφέρθηκαν είναι η «έλλειψη ευελιξίας για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων περιστάσεων», οι «ανεπαρκείς συνέργειες μεταξύ των προγραμμάτων/ταμείων της ΕΕ» και η «δυσκολία συνδυασμού της δράσης της ΕΕ με άλλες δημόσιες παρεμβάσεις και ιδιωτική χρηματοδότηση».

Σε γενικές γραμμές, τα ενδιαφερόμενα μέρη συμφωνούν ότι οι σημαντικότεροι παράγοντες απλούστευσης είναι οι λιγότεροι, σαφέστεροι και συντομότεροι κανόνες, η εναρμόνιση των κανόνων μεταξύ των ταμείων της ΕΕ και η παροχή καλύτερων σχολίων και παρατηρήσεων προς τους αιτούντες.

Η πλειονότητα των απαντησάντων (88 %) είναι της άποψης ότι το υφιστάμενο πρόγραμμα προσθέτει αξία σε μεγάλο ή αρκετά καλό βαθμό σε σύγκριση με ό, τι θα μπορούσαν να επιτύχουν τα κράτη μέλη σε εθνικό, περιφερειακό και/ή τοπικό επίπεδο. Οι περιφερειακές δημόσιες αρχές, τα πανεπιστήμια και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών φαίνεται ότι συμφωνούν ελαφρώς περισσότερο με αυτή την άποψη.

Η συνεργασία αποτελεί το συχνότερα αναφερόμενο παράδειγμα προστιθέμενης αξίας των προγραμμάτων και των ταμείων της ΕΕ έναντι των προσπαθειών των κρατών μελών. Οι ερευνητικοί οργανισμοί, οι εθνικές δημόσιες αρχές και τα μεμονωμένα άτομα ανέφεραν συχνότερα τη συνεργασία σε σύγκριση με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Αντιθέτως, οι εκπρόσωποι των επιχειρήσεων και της βιομηχανίας, τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη και τα μεμονωμένα άτομα έκαναν συχνότερα λόγο για τη μέγιστη δυνατή τόνωση του ανταγωνισμού. Από την άλλη πλευρά, οι διεθνείς οργανισμοί, τα πανεπιστήμια και οι περιφερειακές δημόσιες αρχές δήλωσαν συχνότερα από τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη ότι η αυξημένη κινητικότητα αποτελεί προστιθέμενη αξία των προγραμμάτων και των ταμείων τη ΕΕ. Τα ενδιαφερόμενα μέρη θεωρούν ότι επιπλέον παράγοντες προστιθέμενης αξίας των προγραμμάτων και των ταμείων της ΕΕ είναι οι νέες αγορές, τα διάφορα δίκτυα και οι διάφορες συμπράξεις, η συγκέντρωση πόρων και η ενισχυμένη προβολή.

2.2. Έγγραφα διατύπωσης θέσεων[2]

Τα ενδιαφερόμενα μέρη υπέβαλαν περισσότερα από 300 έγγραφα διατύπωσης θέσεων είτε ad-hoc είτε μέσω της δημόσιας διαβούλευσης. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ εξέδωσαν επίσης έγγραφα διατύπωσης θέσεων για το μελλοντικό πρόγραμμα. Οι πλέον κοινές απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών συνοψίζονται ως εξής:

- Διατήρηση της διάρθρωσης σε τρεις πυλώνες με βελτιώσεις

Διαπιστώνεται υψηλός βαθμός ικανοποίησης με τη διάρθρωση του προγράμματος «Ορίζων 2020» σε τρεις πυλώνες, πρέπει όμως οι πυλώνες να συνδέονται καλύτερα για τη βελτίωση της κάλυψης της αλυσίδας γνώσης.

- Τόνωση της χρηματοδότησης του ΕΣΕ και των δράσεων MSCA

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ΕΣΕ) και οι δράσεις Marie Skłodowska-Curie (MSCA) χαίρουν ευρείας εκτίμησης και ο προϋπολογισμός τους θα πρέπει να αυξηθεί.

- Ενίσχυση των ΜΑΤ

Οι μελλοντικές και αναδυόμενες τεχνολογίες (ΜΑΤ) αποτελούν σημαντικό εργαλείο από τη βάση προς την κορυφή που θα πρέπει να ενισχυθεί στο μέλλον. Η υφιστάμενη υπερπροσφορά προτάσεων αποτελεί παράγοντα ανησυχίας.

- Στήριξη των Βασικών Τεχνολογιών Γενικής Εφαρμογής (ΒΤΓΕ)

Οι ΒΤΓΕ διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στη βιομηχανική ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης και στην ικανότητά της να αντιμετωπίζει κοινωνιακές προκλήσεις και, ως εκ τούτου, αξίζει να αποκτήσουν μείζονα ρόλο στο μέλλον.

- Οι επιχορηγήσεις ως βασικό χρηματοδοτικό μέσο

Οι επιχορηγήσεις θεωρούνται το μοναδικό αποδεκτό χρηματοδοτικό μέσο για δημόσιες και μη κερδοσκοπικές οντότητες, και θα πρέπει να παραμείνουν η κύρια μέθοδος χρηματοδότησης. Τα χρηματοδοτικά μέσα θα μπορούσαν να διαδραματίσουν συμπληρωματικό ρόλο στις δραστηριότητες που βρίσκονται κοντά στη διάθεση στην αγορά. Απαιτούνται σαφείς διαδικασίες οι οποίες δεν θα πρέπει να περιπλέκονται από τη δυνατότητα επιλογής του χρηματοδοτικού μέσου.

- Ισχυρότερη έμφαση στην έρευνα με κίνητρο την περιέργεια

Απαιτείται ισχυρότερη έμφαση στις προκλήσεις υποβολής προτάσεων από τη βάση προς την κορυφή για τη στήριξη ιδεών και λύσεων που αφορούν μελλοντικές κοινωνιακές ανάγκες, καθώς και επαρκής ισορροπία με προσκλήσεις υποβολής προτάσεων από την κορυφή προς τη βάση για στρατηγικές προτεραιότητες.

- Μέτρα παροχής κινήτρων για τη διεύρυνση της συμμετοχής

Έχουν διατυπωθεί επανειλημμένα εκκλήσεις για αύξηση της στήριξης που στοχεύει στην επίτευξη του στόχου «διεύρυνσης της συμμετοχής» και την παροχή περαιτέρω κινήτρων για επενδύσεις και ανάπτυξη ικανοτήτων σε εθνικό επίπεδο. Η βελτίωση της διασύνδεσης με τα Διαρθρωτικά Ταμεία αναμένεται ότι θα συμβάλλει στη διάδοση της αριστείας. Ωστόσο, οι γεωγραφικές ποσοστώσεις για το πρόγραμμα της ΕΕ θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην παρέκκλιση από την εστίαση στην αριστεία. .

- Συνεργατικά έργα μικρότερης κλίμακας

Η πλειονότητα των ενδιαφερόμενων μερών που υπέβαλε παρατηρήσεις για το μέγεθος των έργων τάσσεται υπέρ δικαιολογημένης ισορροπίας μεταξύ έργων μεγάλης και μικρής κλίμακας. Το όριο του προϋπολογισμού κυμαίνεται μεταξύ του ποσού κάτω των 3 εκατ. EUR και κάτω των 8 εκατ. EUR.

[2] Griniece, E. (2018) Synthesis of stakeholder input for Horizon Europe and European Commission analysis.

Τα συνεργατικά έργα μικρής και μεσαίας κλίμακας ενδείκνυνται για τη συμμετοχή νέων ερευνητών και νεοεισερχόμενων φορέων (π.χ. νεοφυείς και νεοσύστατες επιχειρήσεις), ιδίως από κράτη μέλη με τη λιγότερη έως τώρα συμμετοχή. Τα μικρότερα έργα ενδέχεται να αποτελούν επίσης καλύτερο σημείο εκκίνησης για τη διερεύνηση ιδεών που παρουσιάζουν προοπτικές, τη συμμετοχή σε έρευνα υψηλότερου κινδύνου και, ως εκ τούτου, την παροχή κινήτρων πρωτοτυπίας και δημιουργικότητας.

- Καθορισμός φιλόδοξων πλην εφικτών αποστολών Ε&Κ υψηλού αντικτύπου

Θα πρέπει να παρέχεται γενική στήριξη στις αποστολές, ιδίως όσον αφορά τη δυνητική κοινωνιακή συνάφεια και τη βελτίωση του αντικτύπου και της προβολής της Ε&Κ της ΕΕ. Οι αποστολές θα πρέπει να είναι περιορισμένες ως προς τον αριθμό τους, εύκολα κοινοποιήσιμες, με σαφή προϋπολογισμό και σαφές χρονοδιάγραμμα, και να προσφέρουν ρηξικέλευθες προοπτικές και ξεκάθαρη προστιθέμενη αξία της ΕΕ. Βασικός στόχος θα πρέπει να είναι η διεπιστημονικότητα με τη χρήση μη περιοριστικών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων. Η συμμετοχή των πολιτών μέσω των αποστολών είναι εξαιρετικά σημαντική. Όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ τονίζουν τη σημασία της αύξησης της συμμετοχής των πολιτών και της μεγιστοποίησης του αντίκτυπου του προγράμματος-πλαισίου.

- Σχεδιασμός από κοινού και συνδημιουργία με τους πολίτες

Έχει καθοριστική σημασία να είναι περισσότερο ανοικτές οι διαδικασίες καθορισμού, σχεδιασμού και αξιολόγησης του θεματολογίου έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ. Το πρόγραμμα της ΕΕ θα πρέπει να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανησυχίες των πολιτών, για παράδειγμα, με τα «επίπεδα ετοιμότητας της κοινωνίας» που έχουν ως στόχο την αύξηση του κοινωνικού αντικτύπου. Τα ενδιαφερόμενα μέρη επισήμαναν επίσης την ανάγκη βελτίωσης της επικοινωνιακής διάστασης της επιστήμης, όπως επίσης και την προώθηση έργων με στόχο την κατάρτιση πιο φιλόδοξων επικοινωνιακών στρατηγικών σε όλα τα είδη μέσων επικοινωνίας. Θεωρούν επίσης ιδιαίτερα σημαντικό να κοινοποιείται σαφώς και να διαδίδεται στην κοινωνία ο αντίκτυπος των αποστολών που έχουν οριστεί.

- Ενίσχυση του ρόλου των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών

Οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες έχουν σημαντική αξία για την αντιμετώπιση των κοινωνιακών προκλήσεων και την επίτευξη των αποστολών, και θα πρέπει να λαμβάνονται περισσότερο υπόψη κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού των συνεργατικών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος Ε&Κ της ΕΕ. .

- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας θα πρέπει να απλουστεύσει την υποστήριξη και να λειτουργήσει ως επιταχυντής

Η ιδέα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας υποστηρίχθηκε ευρέως, υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα συνεπάγεται περισσότερη διακυβέρνηση. Αντιθέτως, στόχος του Συμβουλίου θα πρέπει να είναι η κάλυψη κενών, ο συντονισμός και η απλούστευση των υφιστάμενων διαφορετικών χρηματοδοτικών μηχανισμών της ΕΕ για την έρευνα και τις τεχνολογίες. Η στήριξη των καινοτόμων ΜΜΕ και νεοφυών επιχειρήσεων είναι κρίσιμης σημασίας, ιδίως για την προώθηση της ανάπτυξης, επομένως, το Συμβούλιο Καινοτομίας θα πρέπει να συνυπολογίζει την πείρα που έχει αποκομισθεί από το μέσο για τις ΜΜΕ του προγράμματος «Ορίζων 2020». Οι απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών διίστανται όσον αφορά την επιτυχία του υφιστάμενου μέσου για τις ΜΜΕ. Ορισμένοι θεωρούν το πρόγραμμα μείζον επίτευγμα του προγράμματος «Ορίζων 2020», άλλοι όμως είναι πιο επιφυλακτικοί, επισημαίνουν την υψηλή υπερπροσφορά προτάσεων και αμφισβητούν την προστιθέμενη αξία της ΕΕ από την χρηματοδότηση μεμονωμένων επιχειρήσεων. Τέλος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας δεν θα πρέπει να οδηγήσει σε μείωση της εστίασης στην επαυξητική καινοτομία.

Πολλά ενδιαφερόμενα μέρη ανέφεραν τη διεθνή συνεργασία στα οικεία έγγραφα διατύπωσης θέσεων, μεταξύ άλλων, το 70 % όλων των κρατών μελών που υπέβαλαν έγγραφα διατύπωσης θέσεων. Η συνεργασία με χώρες εκτός της Ευρώπης θα πρέπει να ενισχυθεί και να καταστεί ευκολότερη με τη σύναψη αμοιβαίων συμφωνιών, ώστε να αντιμετωπιστεί η διαπιστωθείσα μείωση της διεθνούς συμμετοχής στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020» και να δοθεί ώθηση στην παγκόσμια παρουσία της Ευρώπης με χρήση της επιστημονικής διπλωματίας. Ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη έθιξαν το ζήτημα της εκμετάλλευσης των αποτελεσμάτων της έρευνας και καινοτομίας πρώτα στην Ευρώπη. Διατυπώθηκαν προτάσεις σύμφωνα με τις οποίες οι ΕΕ θα μπορούσε να εκδώσει νομοθετικές πράξεις για να ενθαρρύνει τα ενδιαφερόμενα μέρη που διεξάγουν έρευνα χρηματοδοτούμενη κυρίως από ευρωπαϊκά δημόσια ταμεία, ώστε να πραγματοποιήσουν την εκμετάλλευση της εν λόγω έρευνας πρωτίστως στην Ευρώπη.

Βελτίωση των πόρων και στήριξη της ανοικτής επιστήμης

Τα δεδομένα και η γνώση που παράγονται από έργα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ θα πρέπει να ανταλλάσσονται ανοικτά και να συνάδουν με τις αρχές για τα δεδομένα FAIR (ευρέσιμα, προσβάσιμα, διαλειτουργικά, επαναχρησιμοποιήσιμα). Θα πρέπει να διατηρηθούν ρήτρες εξαίρεσης στο πιλοτικό πρόγραμμα ανοικτών ερευνητικών δεδομένων, ιδίως όσον αφορά τη βιομηχανία. Οι εξελίξεις στον τομέα της ανοικτής επιστήμης επιτάσσουν νέες αρχές για τις βιβλιογραφικές αναφορές και τα ακαδημαϊκά συστήματα επιβράβευσης, καθώς και βελτιωμένες δεξιότητες διαχείρισης επιστημονικών δεδομένων. Ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη κάνουν επίσης λόγο για το ευρωπαϊκό νέφος ανοικτής επιστήμης, στις περισσότερες δε περιπτώσεις υποστηρίζουν αυτή την πρωτοβουλία.

Απλούστευση του περιβάλλοντος στήριξης της έρευνας και καινοτομίας

Το σημερινό περιβάλλον χρηματοδότησης της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία θεωρείται υπερβολικά περίπλοκο και απαιτείται καλύτερη εναρμόνιση και συγκεκριμένες διασυνδέσεις μεταξύ των προγραμμάτων. Τα μη αποδοτικά προγράμματα και οι μη αποδοτικές πρωτοβουλίες θα πρέπει να διακόπτονται. Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (ΕΙΚΤ) επικροτείται ως προσπάθεια συγκέντρωσης όλων των πλευρών του τριγώνου της γνώσης και δημιουργίας διασυνοριακών δικτύων καινοτομίας που αποτελούν «πραγματικούς πανευρωπαϊκούς παράγοντες». Ωστόσο, τα ενδιαφερόμενα μέρη αναγνωρίζουν ότι οι ΚΓΚ (κοινότητες γνώσης και καινοτομίας) του ΕΙΚΤ αποτελούν μέρος της διάδοσης των μέσων Ε&Κ, και ζητούν τον καθορισμό σαφούς προστιθέμενης αξίας και συμπληρωματικότητας με άλλα μέσα.

Η επίτευξη συνεργειών με άλλα προγράμματα της ΕΕ είναι δύσκολη αλλά απαραίτητη

Η βελτίωση των συνεργειών με τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία είναι πολύ σημαντική, παρά τους διαφορετικούς τρόπους υλοποίησης των προγραμμάτων. Θα πρέπει να ενισχυθεί η υφιστάμενη πρωτοβουλία της σφραγίδας αριστείας και έχει ζωτική σημασία η εναρμόνιση με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις. Έχει διατυπωθεί επανειλημμένα η ανάγκη για συνέργειες μεταξύ της έρευνας, της εκπαίδευσης και της καινοτομίας.

Ενίσχυση της διαδικασίας στρατηγικού προγραμματισμού

Θα πρέπει να βελτιωθεί η διαφάνεια και η εναρμόνιση της διαδικασίας κατάρτισης προγραμμάτων εργασίας της Επιτροπής, μεταξύ άλλων, με την πλήρη συμμετοχή των κρατών μελών και την καλύτερη εναρμόνιση των συμβουλευτικών δομών. Στη διαβούλευση αναφέρθηκαν επίσης συχνά πιο ευέλικτα προγράμματα εργασιών και ο καλύτερος συντονισμός μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και των εκτελεστικών οργανισμών της.

Συνέχιση των προσπαθειών απλούστευσης

Επικροτήθηκαν οι προσπάθειες απλούστευσης για το πρόγραμμα «Ορίζων 2020», αυτές θα πρέπει όμως να συνεχιστούν. Η διαδικασία υποβολής προτάσεων δύο σταδίων εκτιμάται, υπάρχει, ωστόσο, περιθώριο περαιτέρω βελτίωσης της διαδικασίας (π.χ. στόχοι ποσοστών επιτυχίας για το δεύτερο στάδιο, αναλυτικότερες παρατηρήσεις αξιολογητή, πιο ισορροπημένη εκπροσώπηση και προσαρμογή των τομέων και των επιστημονικών πεδίων). Τα ποσοστά επιστροφής στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» λειτουργούν εύρυθμα, ωστόσο, ενδέχεται να αυξάνονται οι έμμεσες δαπάνες για τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις. Η εισαγωγή εφάπαξ ποσών θα μπορούσε ενδεχομένως να απλουστεύσει τη διαδικασία, θα πρέπει όμως να εφαρμοστεί με τη δέουσα επιμέλεια. Χρειάζεται βελτιωμένο μοντέλο υποβολής των δαπανών προσωπικού και εξορθολογισμός των εγγράφων καθοδήγησης.

Προσαρμογή του ορισμού της καινοτομίας και βελτίωση της αξιολόγησης του αντικτύπου της χρηματοδότησης από το πρόγραμμα-πλαίσιο

Χρειάζεται βελτίωση του καθορισμού και της μέτρησης του αντικτύπου, ιδίως όσον αφορά την μελλοντική προσέγγιση βασιζόμενη σε αποστολές. Η ευρύτερη θεώρηση του αντικτύπου θα πρέπει να καλύπτει τόσο τις οικονομικές όσο και τις κοινωνικές, επιστημονικές και πολιτισμικές επιπτώσεις, όπως επίσης και τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις (χωρίς τη δημιουργία υπερβολικά περίπλοκου συστήματος μέτρησης του αντικτύπου). Οι υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων και παρακολούθησης των έργων θα πρέπει να καθιστούν εφικτή την μέτρηση της προόδου που επιτυγχάνεται ως προς τους καθορισμένους γενικούς στόχους, ενώ τα συστήματα παρακολούθησης θα πρέπει να μετρούν τον βαθμό στον οποίο οι υποστηριζόμενες δράσεις συμβάλλουν στις κοινωνιακές προκλήσεις και σε άλλους στόχους των προγραμμάτων.

3. ΣΥΝΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΣΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Οι απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών αναλύθηκαν και συνυπολογίστηκαν, στον βαθμό του εφικτού, ως προς τη δομή, τις βασικές αρχές, την εφαρμογή και τη διακυβέρνηση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

Σύμφωνα με τη γενική συναίνεση των ενδιαφερόμενων μερών, η διάρθρωση σε τρεις πυλώνες διατηρείται και βελτιώνεται, ώστε να ενισχυθούν οι διασυνδέσεις μεταξύ των πυλώνων με σκοπό την αύξηση του αντικτύπου. Οι βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής, λόγω της αποτελεσματικότητάς τους όσον αφορά την αντιμετώπιση των κοινωνιακών προκλήσεων, διατηρούνται υπό τον πυλώνα «Παγκόσμιες προκλήσεις». Ο σχεδιασμός νέων στοιχείων, ιδίως δε των αποστολών και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας, συνάδει απόλυτα με τις απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών. Οι πολίτες θα συμμετέχουν επιλέγοντας τις αποστολές που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, ενώ ο στόχος του ΕΣΚ θα είναι η απλούστευση των υφιστάμενων μέσων στήριξης. Το ΕΣΚ θα επικεντρωθεί στην ρηξικέλευθη καινοτομία, ωστόσο, το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» θα εξακολουθήσει να στηρίζει την επαυξητική καινοτομία μέσω του πυλώνα «Παγκόσμιες προκλήσεις» και του ΕΙΚΤ.

Οι συνέργειες μεταξύ των διαφορετικών προγραμμάτων χρηματοδότησης θα διευκολυνθεί, για παράδειγμα, με τη βελτίωση της λειτουργικότητας της σφραγίδας αριστείας και την αντιμετώπιση ζητημάτων κρατικών ενισχύσεων. Η νέα προσέγγιση των συμπράξεων λαμβάνει πλήρως υπόψη την πολυπλοκότητα του συστήματος της έρευνας και καινοτομίας και θα οδηγήσει σε μικρότερο αριθμό πρωτοβουλιών με περισσότερη συνοχή, μεγαλύτερο αντίκτυπο και αποτέλεσμα μόχλευσης. Επιπλέον, η παρεχόμενη στήριξη βάσει του προγράμματος «Ορίζων 2020» σε χώρες της ΕΕ με χαμηλότερες επιδόσεις θα συνεχιστεί και θα ενισχυθεί.

Όσον αφορά τα ζητήματα εφαρμογής, θα διατηρηθούν τα υφιστάμενα ποσοστά χρηματοδότησης και θα επεκταθεί η χρήση εφάπαξ ποσών, συνυπολογίζοντας ταυτόχρονα τα διδάγματα που

αποκομίζονται από την εν εξελίξει πιλοτική φάση. Οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων από τη βάση προς την κορυφή θα αποτελέσουν τον πυρήνα δύο εκ των πυλώνων. Τόσο οι διατάξεις που αφορούν τη σύνδεση με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» όσο και τα κριτήρια επιλεξιμότητας για χρηματοδότηση αποσκοπούν στην αύξηση της διεθνούς συνεργασίας. Τέλος, ο στρατηγικός προγραμματισμός προσκλήσεων υποβολής προτάσεων θα καταστεί πιο διαφανής και ανοικτός, ώστε να διασφαλίζεται περισσότερο ενεργή συμμετοχή των θεσμικών οργάνων, των πολιτών και των τελικών χρηστών της ΕΕ.